

SVEAARTILLERISTEN

NUMMER 2 - 2017

Sveaartillerister!

Vi har haft en mild höst, med mycket regn. Nu är väl vattendepåerna fyllda. Kompani- och Bataljonsövningarna i november är väl inte ihågkomna för det fantastiska vädret. Jag kommer ihåg en övning i Skillingaryd, när väderleksförhållandena var + 5 °C och regn på kvällen. Morgonen därpå var det 30 cm snö och - 29 °C. Allt från tält till pjäser och fordon frös ihop, för att inte tala om bevärningen. Ja, denna höst är väl rätt okej ändå.

Vår verksamhet under hösten har bland annat bestått av de sedvanliga luncherna. Höjdpunkten var, även i år, besöket i Stockholm. På Försvarshögskolan kunde vi beskåda en del våra traditionsföremål och höra om vår värdefulla bokskatt. Vi fick även höra om den förändrade utbildningen av officerare i Försvarsmakten. Vi fick också återse föremålen och äta lunch på Militär-sällskapetets lokal. Besöket på Kungliga slottet och Högvaktsflygeln innehöll också mycket intressant information. Den stora behållningen var, trots allt, att så många kamrater kunde och ville komma. Ett stort tack till Stiftelsen, med Jerker Carlsson i spetsen, för detta arrangemang.

Det stora arbete med det som ska leda fram till någon form av ersättning för Garnisonsmuseum har fortsatt. Muséet ska förläggas i Gamla Linköping, innehålla historia om de regementen som var förlagda i Linköping. Svea Artilleriregemente kommer där synliggöras, som det idrottsregemente det varit.

I vår fortsätter vi traditionsenligt med luncherna. I mars gör vi det tillsammans med övriga föreningar i Linköping. Årsmöte genomförs 21 april och vårens höjdpunkt blir Vårmiddagen, med golf eller kulturaktivitet 18 maj.

Vi ser alla fram mot en härlig vår, men först ska vi alla ha en riktigt skön julhelg.

En God Jul och Gott Nytt År önskar styrelsen genom

Mikael Bernhardsson

Inbjudan till aktiviteter våren 2018

Detaljprogram för alla aktiviteter kommer som vanligt i god tid före aktuellt datum.

A1-luncher på Livgrenadjär-mässen

Måltidspriset på livgrenadjärmässen är 100 kr.

- Onsdagen den 24 januari kl.12:00
- Onsdagen den 28 februari kl. 12:00

Efter maten så kommer vi som vanligt ha någon föredragshållare som berättar om sig själv och vad som hänt efter A1 tiden.

Ett stort tack till Johan Hultin för att du ställde upp under hösten 2017. Vi vet nu allt om Säkerhetsinspektionens betydelsefulla arbete.

Övriga aktiviteter under våren

Torsdagen den 22 mars

Gemensam lunch med de andra kamratföreningarna i Linköping.

Lördagen den 21 april

Årsmöte i Sveaartilleriföreningen.

Fredagen den 18 maj

Vårfest med aktiviteter på dagen.

Program för respektive aktivitet skickas ut på vår e-postlista.

Får du inte dessa utskick?

Anmäl i så fall din e-postadress till redaktor@sveaartilleri.se

Du som nu inte har dator och således inte får kallelse när programmet skickas ut via mail bör ta kontakt redan nu med annan Sveaartillerist och be denne informera dig om programpunkterna när de kommer ut.

Studie och kamratresa till huvudstaden

Fredagen den 27 oktober samlades 76 sveaartillerister till Försvarshögskolan / Anna Lindh-biblioteket i Stockholm.

Sinclairska bokskaftet

Foto: Jerker Carlsson

Kärt återseende och stämningen steg efterhand som vi samlades i mässlokalerna där förmiddagskaffe avnjöts i traditionsrik miljö.

Det var det andra i raden av besök i Stockholm för att öka kunskapen om var regementets traditionsföremål placerats.

Efter kort välkomnande av Rektor Romolu Enmark, där han också värd- samt framförde ett stort tack för de donationer som erhållits, fick vi en mer detaljerad information om FHS idag och in i framtiden.

Bibliotekarie Heléne Gebele redogjorde för den unika bokdonationen som vi överlämnat till Anna Lindh-biblioteket (*Se artikel på sista sidan*).

Övlt Sten Munck af Rosenschöld, som varit vår kontaktperson i arbetet med donationen, visade med ett kort bildspel de tillhörigheter som done-rats däribland det s.k. Sinclairska bokskaftet som innan det lämnade Linkö- ping varsamt renoverades av en duktig möbelkonservator i Falerum i Åtvidabergs kommun.

Efter "snabbmarsch" till Militärsällskapet avnjöts en värmande Gulaschgryta i stor gemenskap under obeskrivligt härligt sorl.

Inte lätt att få sin stämning hörd därinne, men vår ordförande Mi- kael Bernhardsson lyckades på ett par korta minuter välkomna ar- rangemanget och kände stor glädje med den stora anslutningen både från Östergötland, Stockholm och Gotland.

Nästa mål var att besöka Kungliga Slottet med fantastiska guider i Tre Kronor museet och trevligt återseende i Högvaktsflygeln.

I Flygeln kunde vi återse "vapenstolarna", vaktchefsbrickan, konst, skåp och inte minst de lite underfundiga Hellströmmotiven som utsmyckade damrummet på A1 mässen. Kanske främst våra damer har minne av dem !

Efter en snabbfika på Stadsmissionen på Stortorget skildes våra vägar denna dag och bussen körde åter till Linköping och stads- borna tog sig via tunnelbana m.m. till sina boenden.

Nu ser vi framemot dialog om ett eventuellt kommande arrange- mang 2018 i sann A1-anda där glädjen och samvaron är stor trots förlusten av vårt regemente för 20 år sedan.

/ Jerker Carlsson

Lunch på Militärsällskapet

Foto: Jerker Carlsson

Vad har hänt med regementets traditionsföremål?

Officerskårsstiftelsen bildades 1980 och har sedan dess vårdat, underhållit och sedan regementets nedläggning försökt på alle- handa sätt hålla föremålen samlade enligt antagna stadgar. I och med att vi är en stiftelse har vi att rätta oss efter särskilda regler och står under statens kontroll via Kammarkollegiet och Länsstyrelsen. Att vi gör rätt med våra tillhörigheter kontrolleras särskilt av en auktoriserad revisor. Styrelsen består av f.d. officerare vid regementet till ett antal av 10 inklusive suppleanter. Ordförande är Christer Lidström. De flesta är säkert mycket väl insatta i de flytt som föremålen varit med om sedan 1997, men här skall göras försök till att förklara och beskriva det omfattande arbete som utförts på ideell basis. (*Forts. på nästa sida*)

Forts, från föregående sida.

Vid nedläggningen återlämnades det geografiska bokverket, Geografie Blaviane, som lär ha räddats från slottsbranden av Tre Kronor 1697, till Bernadottes biblioteket på Kungliga Slottet.

- Till Karlberg slott deponerades konst och möbler.
- Till Artilleriskjutskolan i Kristinehamn deponerades vårt bibliotek.
- Till Kungliga Slottet, kommendantsstaben deponerades vapenstolar, konst, möbler.
- Garnisonsmuseum erhöll prissamlingen som deposition.
- Restaurang Brigaden erhöll chefsporträtten från Linköpingsperioden också som deposition
- Den civila restaurangen Ekoxen i Linköping erhöll en deposition med möbler, konst m
- Huvuddelen deponerades dock till A7 på Gotland som förde våra traditioner vidare. Där placerades kyrksilver, matsilver, kungakannor, chefsporträtt, konst, möbler mm.

Ovanstående depositioner mottogs positivt och inte minst på Gotland där de vårdades och användes på bästa sätt.

Sedan gick A7 i graven och de föremål som där var deponerade fördes över till A9 i Kristinehamn . Inte nog med det, även det regementet lades ned på den platsen. Under denna tid överflyttades depositionen Ekoxen till Malmenmässen eftersom nya innehavare på Ekoxen inte hade samma känsla för föremålen som Claes Göran Österlund som var idégivare till depositionen. Biblioteket i Kristinehamn delades då upp med att den äldre litteraturen flyttades till Försvarshögskolan och 1900-talsböckerna till artilleriregementet i Boden. Kyrksilver, matsilver, möbler, konst och chefsporträtt fraktades till Boden. Vissa möbler, konst och chefsporträtt deponerades tillsvidare på Försvarshögskolan. De äldsta chefsporträtten hamnade på Armémuseum. Malmenmässen var inte längre intresserade av våra föremål. Föremålen därifrån flyttade över gatan till Flygets hus. Sondering med att placera vissa föremål på Livgrenadjärmässen misslyckades .

Vid denna tid började vi i stiftelsen allt mer att fundera på hur våra traditionsföremål skall få en slutlig placering med stadgarna som grund. Ingen lätt uppgift , men efter personligt besök på Kammarkollegiet, fördjupade samtal med jurist och revisor så tillskrevs Kammarkollegiet med begäran att få permutera stadgarna och ge möjlighet till donation (gåva). Vi tilldelades en tjänsteman i ärendet och med många skriftväxlingar och samtal föreslog han att våra förslag till förändringar skulle kunna godkännas. Så blev det och då började ett intensivt arbete att finna slutliga lösningar som vi kände var de rätta och kunde besluta om i stiftelsen. Nu följer en redovisning av resultatet :

Donationer

- Östgöta Flyghistoriska sällskap: skinnmöbel, matsalsstolar, kristallkrona, belysningsarmatur
- Gotlands försvarsmuseum: glasarmatur
- Skillingaryds läger: konst
- Livgardets regementsmuseum: kartuschväska, fältnattvardssats, konst
- Militärhögskolan, Halmstad: 24 matsalsstolar med hög rygg
- Armémuseum: chefsporträtt från Friesendorf till Leijonhufvud (de äldsta)
- Kungliga Slottet, Bernadotte biblioteket: Bokverk
- Kungliga Slottet, Kommendantstaben: möbler (24 vapenstolar), spegel, pendyl, 16 st tryckta illustrationer över svenska regementen 1800, 24 akvareller Swedish Army 1808, 13 st akvareller vers och bilder av Lt LJ Schubert, konst av bl.a. Carl Hellström, vaktbricka i silver.
- Försvarshögskolan: bibliotek inklusive Sinclairska bokskåpet, skinnmöbler, kista, möbelgrupp, spegelbord med spegel, vägglystrar, lampetter, vagnslyktor, kristallkronor, malm och mässingskronor, oljemålningar av Mats Björlin från Valhallavägen , chefsporträtt från Leijonhufvud till Brusewitz
- Kamratföreningen Bodenartilleristen: konst (Ömossa, Narva, Nattvarden, Thorstensson, J Sjöblad, C Sjöblad, relief W von Schwerin, fältkalk, granatkulor Ömossa, Karl XII pukefana, kista af Eketrä, rytstaty, Skinngrupp, diverse skyltar, vagnslyktor och hästtacken,
- Militärhögskolan Karlberg: sablar, kristallkronor, möbler, konst från Valhallavägen och Rissne, (oljemålningar av Mats Björlin, Agnar Strandberg, Olof Runqvist), Wilhelm von Schwerin i olja, Karl XII i olja , Karolin i olja)
- Kapellfonden Karlbergs Slott: kyrksilver med skåp
- HKV prod, Arméledningen: konferensbord med stolar
- Villingsbergs läger: 18 st konst (olja, akvareller och kol av Carl Hellström , Mesterton m.fl.)

Depositioner

- FMV: chefsporträtt från Linköpingsperioden (Rääf till Lidström)
- Militärsällskapet: prissamling med prisskåp och kungakannor, silverskänk med bordsilver, kandelabrar , konst främst av Carl Hellström , dörrhandtag från artillerikyrkan, kista 1624, mässingshylsor mm

Ovanstående redovisning är inte helt detaljerat utan ett försök att på någorlunda lätt samt sätt beskriva föremålen och göra er hemstadda. Hur framtiden blir med de båda depositionerna är för tidigt att fastställa. De närmsta åren kommer att ge de svaren. Just nu är vi nöjda med att föremålen finns samlade där de är .

Hoppas detta än mer ger er svar på frågor kring våra traditionsföremål . / *Jerker Carlsson, föreståndare*

A1:s boksamling på Anna Lindh-biblioteket

Anna Lindh-biblioteket har genom åren mottagit en rad större donationer. En av de främsta var den som biblioteket mottog 2007 från A1, drygt 400 titlar.

Rariteter

Idag är denna donerade samling placerad i ett av de inre rummen i bibliotekets magasin, där bibliotekets övriga rariteter är förvarade. Samlingen finns redan beskriven i två artiklar, dels av Ulf Mossén i *Artilleritidskrift* (82 årg, hft 2), dels av Erika Östling i *Artilleri & Luftvärn* (2002:3).

Böckerna i den donerade samlingen är främst från 1700 och 1800-talen, men även enstaka från 1500 och 1600-talen. Det finns inga definitiva källor hur samlingen tillkommit, men enligt Ulf Mossén har böckerna kommit från fem olika håll: från slottsbranden 1697; som arv från Kongliga Artilleriregementet; som arv från Kongliga Artilleri-Cadettskolans bibliotek; från den Sinclairska bokgåvan (som jag återkommer till), samt från enskilda donatorer eller genom förvärv. I samlingen ingår även kartverk, planscher, folianter, skisser, teckningar, akvareller m.m.

Samlingen

En projektanställd bibliotekarie, Ingrid Cantwell, arbetade med samlingen i ca 4 månader 2007. Hon var tidigare chef för handskriftsavdelningen på Trinity College, Dublin och hade stor vana vid att arbeta med material av detta slag. Hennes arbete bestod i att förteckna, katalogisera samt göra s.k. proveniensbeskrivning, d.v.s. utröna tidigare ägarförhållanden samt att skriva kortfattad historik om varje verk så långt detta var möjligt. Tack vare Ingrids arbetsinsats är den donerade samlingen således nu förtecknad, och sökbar i den nationella bibliotekskatalogen Libris.

Samlingen står förvarad sammanhållen och uppställd efter ämne. De ämnesområden som kan urskiljas i samlingen är: artilleri, fortifikation, krigshistoria, regementshistoria och naturvetenskap. Böckerna från Kongliga Artilleri-Cadettskolans bibliotek, utgörs främst av läroböcker och vetenskapliga verk inom mekanik, fortifikation och matematik. Samlingens och bibliotekets äldsta bok "*Collectione Mathematicae*" av Papos, kommer ursprungligen från detta bibliotek. Boken, en översättning från grekiska till latin, är tryckt i Venedig 1588.

Den Sinclairska bokgåvan

Generalen baron Carl Gideon Sinclair gav 1801 en boksamling till Svea Kongliga Artillerie Regemente. Det finns ingen bevarad förteckning på gåvan, men man har kommit fram till att den troligtvis innehöll ca 70 volymer. Böckerna är i mycket gott skick, inbundna i helfranska band med guldtryck. De är till största delen skrivna på franska och utgivna under början av 1700-talet.

Med boksamlingen följde även ett praktfullt bokskåp. Böckerna som det en gång innehöll står placerade i bibliotekets raritetsmagasin och det s.k. Sinclairska bokskåpet står numera i bibliotekets entré. En utställning om general Sinclair är under planering. Tanken är att denna utställning ska inrymmas i bokskåpet.

Nutid och framtiden

I bibliotekets fortsatta arbete med raritetssamlingen, finns främst två inriktningar: synliggörande och bevarande. Genom projektet "Månadens raritet" lyfts varje månad ett enstaka verk fram och presenteras på Försvarshögskolans webbplats samt förevisas i en monter i Anna Lindh-bibliotekets entré.

För närvarande pågår även ett arbete med att placera samtliga rariteter i nya anpassade bokskåp, som förhoppningsvis kommer lämpa sig för visningar av hela samlingen.

Ett framtida projekt som ännu ej har påbörjats är digitalisering. Men digitalisering finns de bägge fördelarna synliggörande och bevarande. Ömtåligt material kan förevisas utan att slitage uppstår på originalboken samtidigt som den får spridning och synliggörs för forskare och andra intresserade. Framför allt gäller detta digitalisering av exempelvis handskrifter, handskrivna rullor osv, men även digitalisering av bilder och planscher är tänkt att ingå.

Slutligen, är det också av största vikt att hålla kunskapen om rariteterna och dess bakgrundshistoria levande även för bibliotekspersonalen.

Helene Gebele

Ansvarig för raritetssamlingen

Anna Lindh-biblioteket / Försvarshögskolan